

Lian Siebelt en Eline de Koning vertellen over de Regionale aanpak in de regio Zuid-Holland Zuid

Regionaal samenwerken kan een belangrijke bijdrage leveren aan een kansrijke start van alle gezinnen en in het bijzonder gezinnen in een kwetsbare situatie. Veel gemeenten werken daarom op dit moment al regionaal samen aan een Kansrijke Start aanpak. Vanuit het GALA en IZA is er voor gemeenten een extra impuls gekomen om regionale samenwerking op te starten.

Een mooi voorbeeld van regionale aanpak is de regio Zuid-Holland Zuid.

Lian Siebelt, netwerkregisseur Kansrijke Start en Eline de Koning, beleidsmedewerker gemeente Dordrecht, delen hun ervaringen.

Wat was de aanleiding om te starten met de regionale samenwerking Kansrijke Start?

Lian: In ieder overleg met de lokale coalitie kwamen er knelpunten naar voren die we niet konden oppakken. De reden daarvan was dat een aantal organisaties een groter werkgebied hebben dan alleen de desbetreffende gemeente. Voorbeeld: het idee werd geopperd om volgens dezelfde gespreksmethodiek kwetsbaarheden te kunnen signaleren. Deze afspraak kon niet lokaal gemaakt worden, omdat bijvoorbeeld de gynaecoloog aangaf dat dit binnen het Verloskundig samenwerkingsverband (VSV) afgestemd moet worden. Deze professionals werken niet alleen in Dordrecht, maar ook in de omliggende gemeenten en kunnen daardoor niet per gemeente hierover beslissen.

Ook de financiering van de inzet van interventies was een knelpunt. Zorgverleners zaten tot dan toe per gemeente aan tafel, wat co-financiering voor 1 gemeente onlogisch maakte als het om interventies voor bijvoorbeeld een heel VSV ging. En er kwamen ook verbeterpunten naar voren waarbij het passender is als ze door de zorgverzekeraar gefinancierd zouden worden, maar daar hadden de zorgverleners dan weer geen overleg mee.

De vraag kwam toen naar boven: "Kunnen we niet regionaal samen gaan werken, zodat we beter besluiten kunnen nemen die dan voor de hele regio Zuid-Holland Zuid gelden?".

Welke partijen zijn betrokken en hoe zijn jullie tot deze keuze gekomen?

Lian: Je wil dat de mensen aan tafel begrijpen wat het knelpunt inhoudt en welke impact dat heeft voor de eigen achterban. Daarom is er niet gekozen voor bestuurders en wethouders, omdat wethouders in hun (bestuurlijke) rol iets verder af staan van de inhoud.

Dat houdt wel in dat de deelnemers niet ter plekke een besluit kunnen nemen, maar dat ze het advies terug moeten nemen naar degene die beslissingsbevoegd is. Het duurt daardoor wel langer voordat een besluit genomen kan worden.

De huidige regionale coalitie bestaat uit:

- Oudervertegenwoordiging
- Beleidsmedewerkers van de 10 gemeenten die ook actief zijn in de lokale coalities en daardoor de linking pin zijn
- GGD
- Zorgverzekeraar VGZ (zij is de marktleider), Zilveren Kruis is agendalid
- 2 VSV's, beide VSV's hebben ervoor gekozen zich te laten vertegenwoordigen door een 1^e lijns verloskundige
- De regionale jeugdgezondheidszorgorganisatie
- Grootste huisartsenkoepel, de andere 2 koepels zijn agendalid.

Als de huidige coalitie besluit dat er nog andere partijen aan zouden moeten sluiten, dan worden deze benaderd. Op dit moment wordt erover gedacht om de sociale dienst als vast lid uit te nodigen vanuit het thema bestaanszekerheid.

Wanneer zijn jullie gestart?

Lian: We zijn gestart in april 2023. We werken nu toe naar een werkagenda met een visie, missie en doelstellingen. Het is voor ons ook nog een zoektocht hoe we de coalitie verder vorm gaan geven. De afspraken die je bij de start van de coalitie maakt zijn nog eenvoudig. Maar als er een besluit genomen moet worden op het gebied van samenwerking en financiering, is er wel een akkoord nodig van de achterban, de gemeente en/of van het bestuur van een organisatie. Dit moet goed voorbereid worden door de coalitie. Dan pas kun je slagvaardig zijn en tot besluitvorming komen.

Wat is jouw rol als netwerkregisseur Kansrijke Start in de regionale coalitie?

Lian: Ik ben voorzitter van de regionale coalitie. De GGD heeft de rol van secretaris. We bereiden samen de coalitievergadering voor. Deze vindt 4x per jaar plaats. Op de achtergrond ben ik met de gemeenten en de organisaties in de regio in gesprek. Je hoort dan waar men mee bezig is. Het zet je aan het denken, omdat je dan ook ingaat op elkaars perspectieven en inzichten. Ik krijg dan ook vragen over hoe dat andere coalities met bepaalde zaken omgaan en op welke manier zij dit in de eigen gemeente het beste aan kunnen pakken. Ik denk hierin met ze mee.

Wat wordt er besproken? Zijn er vaste onderwerpen en wat zijn de speerpunten?

Lian: Deze speerpunten zijn nog niet volledig bepaald. We zijn nog aan het pionieren en willen doen wat helpend is. We bekijken samen of er nog partijen toegevoegd moeten worden, zoals de sociale dienst die ik al eerder noemde. Gaandeweg weten we wat we nodig hebben. We bespreken onderwerpen die in de vorige bijeenkomst naar boven zijn gekomen. Een vast onderwerp is de inbreng van oudervertegenwoordiging. We gaan bekijken hoe we dit gaan vormgeven. In veel gemeenten en ook bij partners is hier zeker aandacht voor en wordt de noodzaak gezien. In de praktijk blijkt het echter lastig om de mensen om wie het gaat er zoveel mogelijk bij te betrekken. Verder bespreken we actuele landelijke ontwikkelingen. Op dit moment is GALA/SPUK actueel. We doen altijd een rondje langs de deelnemers om de lokale ontwikkelingen vanuit de coalities te delen. Er zijn nog behoorlijke verschillen in hoe ver gemeenten zijn met de lokale coalities. Ook zijn er geografische verschillen, waardoor er in iedere gemeente andere vraagstukken zijn en iets anders nodig kan zijn. Door ontwikkelingen te delen kunnen coalities elkaar inspireren en verder op weg helpen.

Waarom vinden gemeenten het belangrijk om regionaal samen te gaan werken?

Eline: Gemeenten kunnen meer slagkracht ontwikkelen als zij samenwerken. Dit is ook positief voor de partners waar we regionaal mee samenwerken. Dat levert voordelen op. Bijvoorbeeld: De ene gemeente zet in op preconceptionele zorg en de andere weer op gecombineerde leefstijlinterventie voor zwangere vrouwen. Je kan meeliften op elkaars ervaringen en leren van elkaar. Ook voor inwoners is het prettig en duidelijker als er meer uniformiteit in de interventies is, bijvoorbeeld bij de inkoop van maatwerkproducten.

Lian: Het geeft de gemeenten ook een prikkel om met Kansrijke Start aan de slag te gaan of het door te ontwikkelen.

Hebben jullie de regionale aanpak verwerkt in GALA/SPUK aanvraag?

Eline: Ik heb hierin de faciliterende rol en werk samen met Lian en de GGD, die een coördinerende rol hebben. Kansrijke Start wordt door alle gemeenten apart aangevraagd via GALA/SPUK. We zijn nog aan het uitwerken waar we de regiocoördinatie het beste een plek kunnen geven (in het GALA of in de IZA/SPUK).

Lian: De gemeenten hebben aan ons gevraagd om de regionale aanpak te beschrijven in een memo. Deze wordt dan toegevoegd aan de SPUK aanvraag. Onderwerpen die van belang zijn en regionale financiering behoeven, zijn netwerkregie, ouderbetrokkenheid en werken met data (dataverzameling, cijfers over preventie, enz).

Eline: We zijn bezig met het maken van een regioplan. We willen dit niet te groot maken. Regionale aanpak is nodig om dit goed te kunnen voeren. We willen het terugbrengen naar de lokale coalities en naar de inwoners. In uitvoering en in bemensing. Bijvoorbeeld: een interventie die maar weinig wordt ingezet in een kleine gemeente kan ingekocht worden bij een andere gemeente die wel de juiste professionals hebben om het uit te kunnen voeren.

Was er weerstand tegen het oprichten van de regionale coalitie en zo ja, hoe zijn jullie hiermee omgegaan?

Eline: Als je het met gemeenten gaat hebben over een interventie die geld kost, lekt de energie weg bij de uitvoerende professionals. Dit is een zoektocht, want uiteindelijk moeten goede ideeën ook betaald worden. We moeten ons in de gesprekken over wat nodig is, niet verliezen in hoe we iets moeten gaan financieren.

Lian: Vanuit de zorgverleners was er behoefte aan regionale samenwerking. Dit had o.a. te maken met de behoefte aan efficiëntie. We hebben moeten vaststellen wat een logische grens van het werkgebied is, deze komen niet overeen. Voor JGZ is de huidige keuze logisch, maar niet voor de VSV's. Dit leek bij aanvang een knelpunt. Blijven nadenken waarom we dit doen en wat helpend is heeft tot de huidige grens geleid. Deze ligt daarom ook niet hard vast, maar je moet ook gewoon ergens durven te beginnen en ervoor gaan. Als het wenselijk blijkt breiden we uit of passen we aan en dan zal ook de grens wat verschuiven.

Gemeenten die nog niet waren begonnen zeiden: "Laten we eerst maar eens in onze eigen gemeente starten". Nu ziet men wel de meerwaarde, omdat je kunt leren van elkaar en dus ook kan starten met deelname aan de regionale coalitie.

Wat is jullie advies aan regio's die nog moeten starten met de regionale aanpak?

Eline: Maak het vooral praktisch en begin klein. Kijk welke onderwerpen belangrijk zijn voor iedereen en zoek hierin de samenwerking. Daarna kun je het uitbouwen. Het geeft energie als je samen iets neer kan zetten.

Lian: Neem er de tijd voor. Wat je gaat bouwen heeft te maken met samenwerken over domeinen en wetten heen voor de lange termijn. Bereid dit goed voor en plan dan pas het startmoment. Neem de gemeenten goed mee. De gemeente heeft de taak om voor haar inwoners te zorgen. Zij moeten de urgentie zien. Ga in gesprek met de beleidsmedewerkers en de wethouders. Soms zijn meerdere gesprekken nodig, in ons geval bij de huisartsenkoepel. Bij VGZ werd de urgentie juist wel meteen gevoeld, mede vanuit de landelijke akkoorden.

Eline: De steun van de wethouders is helpend geweest. Zij kunnen erop aansturen dat beleidsmedewerkers er prioriteit aan geven en de tijd hiervoor vrij maken. Er moet in meerdere 'lagen' van de organisatie draagvlak voor zijn.

Lian: Als je commitment wil krijgen van de bestuurders van al deze organisaties, moet je een goed verhaal hebben. Dit verhaal hebben we eerst gemaakt, met een kernteam vanuit de JGZ, GGD en het VSV. Vervolgens hebben we een 'regiotour' gehouden om alle organisaties mee te nemen en hun input te verzamelen. Het verhaal dat je moet vertellen kan per organisatie of gemeente anders zijn, maar het verschilt ook of je met professionals, bestuurders of wethouders aan tafel zit. Je hebt daarom meerdere mensen nodig die het verhaal zo kunnen vertellen dat de gesprekspartner enthousiast wordt en deel wil gaan nemen.

Tot slot: Een Regionale Kansrijke Start Coalitie is een domeinoverstijgend netwerk, dat ben je samen dus dat bouw je ook samen.

